

Styrende dokument	Prosess: Føre tilsyn	Retningslinje
Utarbeidet av: makri		Utgave: 1
Sist endret: 21.09.2017	Prosesseier: Karen Johanne Baalsrud	ePhorte saksnr: 2017/76253

Bekjempelse av åpen yngelr te hos bier

Formål

Retningslinjen skal bidra til at Mattilsynet håndterer mistanker om eller påvisninger av åpen yngelr te hos bier enhetlig. Den skal også bidra til effektiv og riktig bruk av Mattilsynets ressurser og til at saksbehandlingen f r god kvalitet.

Virkeområde

Retningslinjen gjelder for Mattilsynet.

Retningslinjen gjelder i tillegg til instruks om Mattilsynets håndtering og registrering i forbindelse med A-, B- og C-sjukdommer.

Definisjoner

I denne retningslinjen gjelder definisjonene av bie, bieprodukt, big rd, big rdsplass, bir kter og brukt kubemateriell gitt i [bir ktforskriften](#) tilsvarende.

Varsel og melding om åpen yngelr te

Åpen yngelr te er en B-sjukdom etter [forskrift om varsel og melding om sykdom hos dyr](#). Dermed skal veterinærer og laboratorier umiddelbart varsle Mattilsynet muntlig dersom de påviser eller f r grunn til mistanke om sykdommen. Varselet skal i tillegg og så snart som mulig sendes skriftlig via [Mattilsynets meldesystem](#). I tillegg er det plikt til straks   varsle Mattilsynet ved forekomst eller mistanke om åpen yngelr te etter [bir ktforskriften](#). Plikten her gjelder også for birøktere.

Tiltak ved mistanke om åpen yngelr te

Ved mistanke om åpen yngelr te bør Mattilsynet pålegge restriksjoner og utrede smittestatus i virksomheten. Åpen yngelr te bør mistenkes dersom bier viser kliniske tegn som kan være forenlige med sykdommen. Åpen yngelr te bør også mistenkes ved påvisning av bakterien *Melissococcus plutonius* på f.eks. brukt bimateriell eller slyngeromsutstyr som har vært i kontakt med bier eller bieprodukter.

Hele virksomheten bør regnes som én epidemiologisk enhet. Restriksjonene bør derfor omfatte forbud mot   flytte bier, bieprodukter og brukt kubemateriell fra alle big rdsplasser, slyngerom, lagringsplasser etc. som birøkteren benytter. Restriksjonene bør likevel ikke omfatte forbud mot   omsette honning til humant konsum.

Smittestatus utredes ved å ta prøver som sendes til analyse ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU). Følg «Uttaksprotokoll ved mistanke om åpen yngelrâte» eller «Veiledning om prøvetaking fra voksnedfall i bikuber». Hjemmel for å ta prøvene finnes i [bekjempelsesforskriften](#) § 5.

Restriksjonene oppheves ved negativt analyseresultat. Ved positivt analyseresultat iverksettes tiltak som angitt i avsnittet «Tiltak ved påvisning av lukket yngelrâte».

Restriksjoner pålegges eller oppheves i form av enkeltvedtak som rettes til birøkteren. Vedtakene fattes med hjemmel i [bekjempelsesforskriften](#) § 18 og i henhold til offentlige saksbehandlingsregler.

Tiltak ved påvisning av åpen yngelrâte

Åpen yngelrâte bør regnes som påvist når det foreligger positivt analyseresultat fra NMBU med hensyn til forekomst av bakterien *Melissococcus plutonius* i prøver av voksnedfall eller yngel.

Ved påvisning av åpen yngelrâte bør Mattilsynet sørge for at det blir gjennomført tiltak i virksomheten. I tillegg bør Mattilsynet spore opp og sørge for at virksomheter som har hatt smittefarlig kontakt med virksomheten der sjukdommen er påvist blir pålagt restriksjoner til smittestatus er utredet.

A. Tiltak i virksomhet med påvist åpen yngelrâte

Ved påvisning av åpen yngelrâte bør Mattilsynet vedta at:

- 1) restriksjonene som ble pålagt virksomheten ved mistanke om sjukdommen, skal fortsette å gjelde,
- 2) nye bier, bieprodukter eller kubemateriell ikke skal føres til virksomheten, og
- 3) biene skal avlives og destrueres og virksomheten saneres etter en oppsatt plan, jf. mal for saneringsplan, innen en angitt frist.

Vedtaket rettes til birøkteren og fattes med hjemmel i [bekjempelsesforskriften](#) § 18 og i henhold til offentlige saksbehandlingsregler.

I vedtaket bør Mattilsynet informere birøkteren om retten til erstatning etter [matloven](#) § 22.

I vedtaket bør Mattilsynet også informere birøkteren om at restriksjonene på å flytte bier, bieprodukter og kubemateriell fra og til virksomheten først kan oppheves etter at biene er avlivet og destruert og virksomheten er sanert og kontrollert av Mattilsynet med tilfredsstillende resultat. Kontrollen bør omfatte inspeksjon av utført saneringsarbeid på bigårdsplassene og testing av prøver fra lokaler og utstyr for åpen yngelrâte (*Melissococcus plutonius*) med negativt resultat.

B. Tiltak i kontaktvirksomheter

Som kontaktvirksomheter bør Mattilsynet regne virksomheter som:

1. har bigårdsplasser, slyngerom eller lagringsplasser for bieprodukter eller brukt kubemateriell innenfor en radius på 3 km fra virksomheten der åpen yngelrâte er påvist,

2. i løpet av de siste 2 år har mottatt bier eller brukt kubemateriell fra virksomheten der åpen yngelrâte er påvist, eller
3. i løpet av de siste 2 år har levert bier eller brukt kubemateriell til virksomheten der åpen yngelrâte er påvist.

Mattilsynet bør pålegge kontaktvirksomheter restriksjoner som angitt i avsnittet «Tiltak ved ved mistanke om åpen yngelrâte». I tillegg bør smittestatus utredes ved uttak og testing av samleprøver av nedfall. Følg «Veiledning om prøvetaking fra voksnedfall i bikuber». Hjemmel for å ta prøvene finnes i [bekjempelsesforskriften](#) § 5.

Restriksjonene oppheves ved negativt analyseresultat. Ved positivt analyseresultat iverksettes tiltak som angitt i avsnittet «Tiltak i virksomhet med påvist lukket yngelrâte».

Referanser

[Lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. \(matloven\)](#)

[Forskrift 19. desember 2014 nr. 1841 om varsel og melding om sykdom hos dyr](#)

[Forskrift 27. juni 2002 nr. 732 om bekjempelse av dyresjukdommer](#)

[Forskrift 6. april 2009 nr. 416 om birøkt](#)

Instruks om Mattilsynets håndtering og registrering i forbindelse med A-, B- og C-sjukdommer

Veileder i offentlige saksbehandlingsregler

Uttaksprotokoll ved mistanke om åpen yngelrâte

Veiledning om prøvetaking fra voksnedfall i bikuber

Mal for saneringsplan

Endringer

Utgave	Godkjent	Godkjent av	Utarbeidet av	Endring
01	20.09.2017	kajba	makri	1. utgave av dokumentet godkjent.
				<Viktigste endringer i forhold til forrige utgave samt begrunnelse>